

**Bryssel, 13. heinäkuuta 2026
(OR. en)**

11828/26

**FAO 25
AGRI 587
FOOD 98
VETER 120
PHYTOSAN 71
ENV 936
SAN 585
SUSTDEV 62**

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Asia:	Päätelmät yhteinen terveys -mallista maatalous- ja elintarvikejärjestelmissä

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä neuvoston (maatalous ja kalastus) 4190. istunnossaan 13. heinäkuuta 2026 hyväksymät neuvoston päätelmät yhteinen terveys -mallista maatalous- ja elintarvikejärjestelmissä.

Neuvoston päätelmät yhteinen terveys -mallista maatalous- ja elintarvikejärjestelmissä

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

PALAUTTAA MIELEEN

- Neuvoston 29. tammikuuta 2024 antamat päätelmät EU:n globaalista terveysstrategiasta – Paremmat terveysolot kaikille muuttuvassa maailmassa¹,
- Neuvoston 21. kesäkuuta 2024 antamat päätelmät Euroopan terveysunionin tulevaisuudesta: Eurooppa huolehtii, varautuu ja suojelee²,
- Neuvoston 13. kesäkuuta 2023 antaman suosituksen mikrobilääkeresistenssin torjumiseksi toteutettavien EU:n toimien tehostamisesta yhteinen terveys -lähestymistavan mukaisesti³,
- Neuvoston päätelmät, annettu 26. toukokuuta 2021, EU:n prioriteeteista YK:n ruokajärjestelmähuippukokousta 2021 varten⁴.

¹ 5908/24.

² 11597/24.

³ EUVL C 220, 22.6.2023, s. 1.

⁴ 9335/21.

Yleiset periaatteet

1. PALAUTTAA MIELEEN, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 168 artiklassa määrätään, että unioni varmistaa ihmisten terveyden korkeatasoisen suojelun kaikkien politiikkojensa ja toimintojensa määrittelyssä ja toteuttamisessa.
2. PAINOTTAA, että ihmisten terveyttä ei voida turvata erillään muista toimista ja että se liittyy erottamattomasti maatalous- ja elintarvikejärjestelmiemme perustana olevien eläinten, kasvien ja laajempien ekosysteemien terveyteen ja on riippuvainen siitä⁵. MUISTUTTAA tässä yhteydessä, että ”yhteinen terveys” on integroitu yhtenäinen lähestymistapa, jolla pyritään tasapainottamaan kestävästi ihmisten, eläinten, ekosysteemien ja laajemman ympäristön terveyttä ja optimoimaan se⁶.
3. TOTEAA, että yhteinen terveys -malli voi edistää resurssien tehokkaampaa ja vaikuttavampaa käyttöä yhdenmukaisen ja ennaltaehkäisevien toimien avulla.
4. KOROSTAA, että on tärkeää edistää jatkuvasti yhteinen terveys -kulttuuria muun muassa koulutuksen ja tietoisuuden lisäämisen avulla erityisesti nuorempien sukupolvien keskuudessa, jotta toisiinsa liittyviin terveys-, ympäristö- ja kestävyysaasteisiin voidaan vastata yhdenmukaisella tavalla.
5. TÄHDENTÄÄ, että kestävät, selviytymiskykyiset ja osallistavat maatalous- ja elintarvikejärjestelmät ovat olennaisen tärkeitä, jotta voimme varmistaa kestävästi valmiutemme tuottaa riittävää, turvallista ja kohtuuhintaista ruokaa ja terveellinen ruokavalio kaikille ottaen huomioon paikalliset elintarvikekulttuurit. PAINOTTAA tässä yhteydessä, että pitkän aikavälin maailmanlaajuinen elintarviketurva voidaan saavuttaa vain turvaamalla ja varmistamalla luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojelemalla kasvien, eläinten ja ekosysteemien terveyttä. TOTEAA, että tämä edellyttää kokonaisvaltaista ja systeemistä lähestymistapaa, jota tuetaan tutkimuksella ja innovoinnilla.

⁵ Maatalous- ja elintarvikejärjestelmillä tarkoitetaan kaikkia toisiinsa yhteydessä olevia toimintoja ja toimijoita, jotka osallistuvat elintarvikkeiden tuomiseen pelloilta pöytään. Tämä määritelmä kattaa kaiken maataloustuotteiden tuotannosta ja jalostuksesta jakeluun, kulutukseen ja jätehuoltoon.

⁶ Yhteinen terveys -lähestymistavan korkean tason asiantuntijajaneeli (OHLEP) laati vuonna 2022 seuraavan yhteinen terveys -mallin määritelmän: ”yhteinen terveys” on integroitu yhtenäinen lähestymistapa, jolla pyritään tasapainottamaan kestävästi ihmisten, eläinten ja ekosysteemien terveyttä ja optimoimaan se. Siinä otetaan huomioon, että ihmisten, kotieläinten ja luonnonvaraisten eläinten, kasvien ja laajemman ympäristön (ekosysteemit mukaan lukien) terveyteen liittyvät asiat ovat tiiviisti sidoksissa toisiinsa ja riippuvaisia toisistaan.

6. PANEE MERKILLE, että Euroopan komission helmikuussa 2025 esittämässä maataloutta ja elintarvikkeita koskevassa visiossa⁷ korostetaan olevan tärkeää varmistaa, että kaikki maatalous- ja elintarvikealan osatekijät toimivat maapallon kestävyysrajoissa ja edistävät samalla ilmastotavoitteiden saavuttamista, biodiversiteetin säilyttämistä ja ennallistamista, tervettä maaperää, puhdasta vettä ja selviytymiskykyisiä elintarvikejärjestelmiä.
7. KOROSTAA, että maatalous- ja elintarvikejärjestelmät toimivat ihmisten, eläinten, kasvien ja ekosysteemien terveyden rajapinnassa ja että yhteinen terveys -malli tarjoaa yhdenmukaisen kehyksen maatalous- ja elintarvikejärjestelmien kohtaamiin toisiinsa kytköksissä oleviin riskeihin ja monialaisiin haasteisiin vastaamiseksi.
8. TÄHDENTÄÄ, että mikrobilääkeresistenssi leviää ihmisten, eläinten ja ympäristön välisessä rajapinnassa, mikä tarkoittaa, että resistentit taudinaiheuttajat ja resistenssigeenit voivat liikkua ihmisten, karjan, luonnonvaraisten eläinten ja ekosysteemien välillä riippumatta siitä, missä ne ilmenivät ensimmäisen kerran, ja se edellyttää koordinoituja toimia. PANEE MERKILLE yhteinen terveys -mallin erityisen merkityksen mikrobilääkeresistenssin torjunnassa ja TÄHDENTÄÄ, että toimenpiteiden olisi perustuttava EU:n lainsäädäntöön ja kansainvälisesti sovittuihin standardeihin.
9. KOROSTAA tässä yhteydessä, että yhteinen terveys -malli ei toimi ainoastaan terveysstrategiana vaan myös kestävien ja selviytymiskykyisten maatalous- ja elintarvikejärjestelmien keskeisenä mahdollistajana.

⁷ 6385/25 – Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaaliskomitealle ja alueiden komitealle: Maataloutta ja elintarvikkeita koskeva visio – Maatalous- ja elintarvikealasta houkutteleva tuleville sukupolville.

10. TÄHDENTÄÄ, että on tärkeää hyödyntää aiemmista yhteinen terveys -malliin liittyneistä haasteista saatuja kokemuksia, tieteellistä näyttöä ja käytännön kokemusta yhdennettyjen lähestymistapojen vahvistamiseksi kaikissa maatalous- ja elintarvikejärjestelmissä.
11. PAINOTTAA, että yhteinen terveys -mallin sisällyttäminen maatalous- ja elintarvikejärjestelmiin voi tuottaa merkittäviä pitkän aikavälin säästöjä siirtämällä painopistettä resurssi-intensiivisestä kriisinhallinnasta – kuten pandemioihin, eläinten terveyskriiseihin tai epäonnistuneisiin satoihin reagoiminen – kustannustehokkaaseen ennaltaehkäisyyn ja systeemiseen häiriönsietokykyyn ja siten turvata julkistaloutta ja vahvistaa sosiaalista yhteenkuuluvuutta.

Yhteinen terveys -mallin soveltaminen maatalous- ja elintarvikejärjestelmissä

12. Korostaa, että yhteinen terveys -mallin soveltaminen maatalous- ja elintarvikejärjestelmiin, mukaan lukien sekä maalla että vesistöissä toimivat elintarvikejärjestelmät, edellyttää vastaamista tasavertaisesti ihmisten terveyteen, eläinten terveyteen ja eläinten hyvinvointiin, kasvien terveyteen ja ekosysteemien terveyteen liittyviin haasteisiin tunnustaen samalla täysin niiden keskinäisen riippuvuuden.
13. **Ihmisten terveyden** osalta KOROSTAA
 - maatalous- ja elintarvikejärjestelmien sekä ihmisten terveyden välisiä vahvoja kytköksiä, sillä kaikilla elintarvikeketjun osatekijöillä – mukaan lukien alkutuotanto, jalostus, varastointi, kuljetus, markkinointi, kulutus ja jätehuolto – on suoria ja välillisiä vaikutuksia sekä yksilön terveyteen että kansanterveyteen,
 - sellaisten ennaltaehkäisyyn tähtäävien lähestymistapojen kriittistä tarvetta maatalous- ja elintarvikejärjestelmissä, joilla autetaan vähentämään elintarvikkeista tai vedestä johtuvia tauteja, kaikenlaista aliravitsemusta ja ruokavalioon liittyviä sairauksia, altistumista epäpuhtauksille ja zoonoosien riskiä;
 - terveellisten ruokailutottumusten edistämisen perustavanlaatuista merkitystä, ottaen samalla huomioon paikalliset ruokakulttuurit, erityisesti koulutuksen ja tietoisuuden lisäämisen, paremman tiedonsaannin ja terveellisempien elintarvikeympäristöjen avulla, mikä vähentää sydän- ja verisuonitautien ja muiden ei-tarttuvien tautien taakkaa.

14. **Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin** osalta KOROSTAA, että

- eläinten terveys ja hyvinvointi ovat selviytymiskykyisten ja kestävien maatalous- ja elintarvikejärjestelmien keskeisiä osatekijöitä. Kestävä kotieläintuotanto ja vesiviljely, joiden perustana ovat eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevat tiukat vaatimukset, edistävät elintarviketurvaa, maaseudun elinkeinoja ja turvallista elintarviketuotantoa ja vähentävät samalla zoonoottisten tautien ilmaantuvuuden ja leviämisen riskiä ja lieventävät ympäristövaikutuksia;
- biouhkilta suojautuminen, tautien ehkäisy ja torjunta (mukaan lukien rokotusstrategiat), mikrobilääkkeiden maltillinen käyttö, seurantajärjestelmät ja eläinten hyvinvointia koskevat tiukat vaatimukset ovat edelleen ratkaisevan tärkeitä tekijöitä yhteinen terveys -mallin tehokkaassa täytäntöönpanossa;
- YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestön (FAO) ja Maailman eläintautijärjestön (WOAH) yhdessä johtama rajatylittävien eläintautien asteittaista valvontaa koskeva maailmanlaajuinen kehys on edelleen tärkeä mekanismi rajatylittävien eläintautien hallinnassa, ja siten se edistää elintarvikkeiden turvallisuutta, kestäviä elinkeinoja, turvallista kauppaa, elintarviketurvaa ja kansanterveyttä;
- eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien toimenpiteiden olisi perustuttava EU:n lainsäädäntöön ja kansainvälisesti sovittuihin standardeihin.

15. **Kasvien terveyden** osalta KOROSTAA, että

- terveet kasvit ja metsät ovat olennaisen tärkeitä ihmisten hyvinvoinnille ja selviytymiskykyisille maatalous- ja elintarvikejärjestelmille. Ne tarjoavat elintarvikkeita, rehua, happea ja keskeisiä ekosysteemipalveluja ja tukevat samalla biodiversiteettiä, ylläpitävät tervettä maaperää ja vähentävät maaperän huonontumisen, vesistöjen ekologisen epävakauden ja zoonoottisen lajisiirtymän riskiä;

- tehokkaat valvonta- ja varhaisvaroitusjärjestelmät, joissa hyödynnetään teknologisia ratkaisuja parhaalla mahdollisella tavalla, ovat olennaisen tärkeitä, jotta kasvintuhoojia ja tauteja voidaan ehkäistä, havaita ajoissa ja hallita yhdennetyllä ja kestäväällä tavalla;
- kestävät kasvinsuojelukäytännöt, mukaan lukien integroitu torjunta ja kasvinsuojelutoimenpiteet, ehkäisevät osaltaan tuholaiten ja tautien leviämistä paikallisesti ja rajojen yli ja auttavat siten suojelemaan ihmisten terveyttä, biodiversiteettiä, maa- ja vesiekosysteemejä, metsiä ja yleistä ympäristökestävyyttä;
- kasvit, metsät ja metsäpohjaiset järjestelmät ovat olennaisen tärkeitä kestävien maatalous- ja elintarvikejärjestelmien kannalta, koska ne tarjoavat hiilen sitomispalveluja ja elintärkeitä ekosysteemipalveluja, jotka tukevat ekosysteemejä ja ympäristön terveyttä;
- maisemalliset lähestymistavat, kuten peltometsätalousjärjestelmät, ja kestävästi hoidetut metsät vahvistavat biodiversiteettiä, ekosysteemin resilienssiä ja ilmastonmuutokseen sopeutumista ja edistävät siten yhteinen terveys -tavoitteiden saavuttamista ja maatalous- ja elintarvikejärjestelmien selviytymiskykyä.

16. Ympäristön ja ekosysteemien terveyden osalta KOROSTAA, että

- maatalous- ja elintarvikejärjestelmät ovat riippuvaisia ympäristön ja ekosysteemien terveydestä ja vaikuttavat niihin, mukaan lukien puhdas ilma ja vesi, biodiversiteetti, terveet maaperät, metsät ja vesiekosysteemit sekä vakaat ilmastojärjestelmät;

- ympäristön turmeltuminen, saastuminen, biodiversiteetin köyhtyminen ja ilmastomuutos lisäävät yhä enemmän riskejä kaikissa maatalous- ja elintarvikejärjestelmissä, millä on haitallisia vaikutuksia ihmisten, eläinten ja kasvien terveyteen sekä maa- ja vesiekosysteemeihin; yhdenmetyt ja kokonaisvaltaiset lähestymistavat ovat sen vuoksi olennaisen tärkeitä resilienssin vahvistamiseksi, kumulatiivisten riskien vähentämiseksi ja ekosysteemien pitkän aikavälin kestävyysden tukemiseksi;
 - kestävät tuotantojärjestelmät, mukaan lukien agroekologiset ja muut innovatiiviset lähestymistavat, jotka perustuvat resurssitehokkaisuun, ympäristön kannalta järkeviin ja sosiaalisesti vastuullisiin käytäntöihin, voivat yhdessä ekosysteemin ennallistamisen kanssa tuottaa myönteisiä ympäristötuloksia ja vähentää samalla pitkän aikavälin järjestelmäriskkejä, mukaan lukien elinympäristöjen heikentymiseen liittyvä lajisiirtymä luonnonvaraisten eläinten ja kotieläinten välillä.
17. TÄHDENTÄÄ, että yhdenmetyt ja yhteistyöhön perustuvat toimet edellä mainituilla aloilla ovat olennaisen tärkeitä, jotta voidaan vähentää monialaisia riskejä, kuten elintarvike-, vesi- ja vektorivälitteisten tautien ja zoonoosien, mikrobilääkeresistenssin, kasvintuhoojien ja tautien ilmaantumista sekä ekosysteemin rappeutumista.
18. TOTEAA, että kyseisten riskien vähentäminen edellyttää koordinoitua ja tieteseen perustuvaa lähestymistapaa, jolla puututaan niiden yhteisiin aiheuttajiin, kuten uusiin tartuntatauteihin, epäterveellisiin ruokavalioihin, biodiversiteetin köyhtymiseen, saastumiseen ja ympäristön turmeltumiseen, ilmastovaikutuksiin, kestäättömiin tuotantojärjestelmiin ja maatalouden tuotantopanosten epäasianmukaiseen käyttöön.
19. KOROSTAA, että yhteinen terveys -mallin soveltaminen maatalous- ja elintarvikejärjestelmissä vahvistaa merkittävästi valvontaa, varhaisvaroitusta, ennaltaehkäisyä, varautumista ja selviytymiskyvyn kehittämistä ja tukee siten johdonmukaisempia politiikkatoimia, myös yli rajojen ja alueellisella tasolla.

20. KOROSTAA, että yhteinen terveys -mallin onnistunut täytäntöönpano maatalous- ja elintarvikejärjestelmissä edellyttää kaikkien asiaankuuluvien elintarvikeketjuun kuuluvien sidosryhmien osallistumista ja politiikkojen johdonmukaisuuden parantamista kaikilla asiaankuuluvilla politiikan aloilla.
21. PAINOTTAA tarvetta murtaa institutionaaliset ja alakohtaiset siilot kansallisella ja maailmanlaajuisella tasolla ja edistää edelleen yhteinen terveys -näkökohtien sisällyttämistä kansainvälisten standardien laadintaan, jota harjoitetaan erityisesti Codex Alimentarius -komission, WOAH:n ja kansainvälisen kasvinsuojeluyhteisön (IPPC) puitteissa, ja siten tukea turvallista ja ennakoitavaa kansainvälistä kauppaa.

Tehokas hallinto ja asianmukaiset toimintaedellytykset

22. KOROSTAA, että tehokas hallinto ja asianmukaiset toimintaedellytykset ovat olennaisen tärkeitä yhteinen terveys -periaatteiden toteuttamiseksi käytännössä, nykyisten rakenteiden ja resurssien hyödyntämiseksi parhaalla mahdollisella tavalla ja yhteistyön tehostamiseksi kaikilla asiaankuuluvilla aloilla ja hallintotasoilla ja kaikissa sidosryhmissä.
23. PAINOTTAA, että on tärkeää tarjota riittäviä kannustimia, joilla tuetaan yhteinen terveys -mallin käyttöönottoa käytännössä, muun muassa hyödyntämällä nykyisiä rahoitus- ja finanssipoliittisia välineitä, edistämällä tiedon ja innovoinnin saatavuutta ja vahvistamalla teknistä yhteistyötä, tietämyksen vaihtoa ja valmiuksien kehittämistä, myös kumppanimaissa ja kehittyvissä talouksissa.
24. TOTEAA, että kun yhteinen terveys -malli pannaan täytäntöön maatalous- ja elintarvikejärjestelmissä, on otettava huomioon erilaiset kansalliset olosuhteet, tuotantojärjestelmät, institutionaaliset järjestelyt, ympäristöolosuhteet ja kehitystavoitteet. Täytäntöönpanoon sovellettavat paikalliset ja alueelliset lähestymistavat ovat avainasemassa ottaen huomioon maatalous- ja elintarvikejärjestelmien ja ekosysteemien moninaisuus.

25. TOTEAA, että on tärkeää seurata ja arvioida yhteinen terveys -mallin täytäntöönpanoa ja tehokkuutta maatalous- ja elintarvikejärjestelmissä, ja KANNUSTAA käyttämään seuranta-, valvonta- ja raportointimekanismeja näyttöön perustuvan päätöksenteon ja jatkuvan parantamisen tukemiseksi.
26. KEHOTTA komissiota ja jäsenvaltioita tukemaan edelleen koordinoitua, politiikan johdonmukaisuutta, teknistä yhteistyötä, valmiuksien kehittämistä, hyvien käytäntöjen vaihtoa, koulutusta, tietoisuuden lisäämistä ja tietämyksen jakamista yhteinen terveys -mallista maatalous- ja elintarvikejärjestelmissä välttämällä tarpeetonta hallinnollista ja raportoinnista aiheutuvaa rasitetta.

Kansainvälinen yhteistyö

27. TOTEAA, että kansainvälinen yhteistyö on edelleen tarpeen, ja sitä olisi tehtävä erityisesti vahvistamalla yhteistyötä yhteinen terveys -malliin kuuluvien neljän osapuolen (FAO, WHO, WOA ja UNEP), Codex Alimentarius -komission, IPPC:n, CGIAR:n ja asiaankuuluvien WTO:n kehysten kanssa, jotta voidaan edistää yhteinen terveys -mallin tavoitteita johdonmukaisella, tehokkaalla ja tieteeseen perustuvalla tavalla kaikissa maatalous- ja elintarvikejärjestelmissä, myös lisäämällä johdonmukaisuutta ja synergioita mainittujen neljän osapuolen työn ja asiaankuuluvien monenvälisten ympäristösopimusten välillä.
28. PANEE TYYTYVÄISENÄ MERKILLE, että FAO, WHO, WOA ja UNEP, Codex Alimentarius -komissio ja IPPC ovat enenevässä määrin sisällyttäneet yhteinen terveys -mallin periaatteet työhönsä.
29. PAINOTTAA, että erityisesti Codex Alimentarius -komission, WOA:n ja IPPC:n kehittämät kansainväliset standardit tarjoavat vakiintuneen tieteeseen perustuvan kehyksen, jolla tuetaan yhteinen terveys -mallin täytäntöönpanoa ja mahdollistetaan turvallinen kansainvälinen kauppa.

30. TOTEAA, että jatkuva yhteistyö näiden elinten kanssa on edelleen olennaisen tärkeää kansainvälisen terveys- ja kasvinsuojelujärjestelmän johdonmukaisuuden ja ennustettavuuden säilyttämiseksi; ja KOROSTAA tässä yhteydessä, että terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskeva WTO:n sopimus on edelleen tärkein kansainvälinen oikeudellinen kehys, jolla säännellään tieteeseen perustuvia terveys- ja kasvinsuojelutoimia, ja että se takaa edelleen oikeusvarmuuden ja ennustettavuuden maatalouselintarvikkeiden kansainväliselle kaupalle.
31. TOISTAA EU:n olevan täysin sitoutunut monialaiseen yhteistyöhön, joka perustuu neljänväliseen kumppanuuteen FAO:n, WHO:n, WOA:n ja UNEP:n kesken ja jonka tavoitteena on vahvistaa yhdennettyjä valvonta-, ennaltaehkäisy-, varautumis- ja reagointivalmiuksia maailmanlaajuisella, alueellisella ja kansallisella tasolla. KOROSTAA tässä yhteydessä myös yhteinen terveys -asiantuntijoiden korkean tason paneelin tärkeää panosta näyttöön ja tieteeseen perustuvan analyysin ja päätöksenteon vahvistamisessa.
-